

05

ได้รับบทความ : 9/11/2564 | แก้ไขบทความ : 25/6/2565 | ตอบรับบทความ : 29/7/2565
Received : 9/11/2021 | Revised : 25/6/2022 | Accepted: 29/7/2022

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากภูมิปัญญาช่างพื้นบ้านด้วยแนวคิดไทยนวัตกรรม การศึกษา ช่างตอกกระดาศ¹

A Designing of Home Decoration Products from a Local Wisdom, “Phetchaburi Craftsman” with Thai Innovation Art Concept

คณิน ไพรวันรัตน์*
Khanin Phriwanrat*

¹ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญา “สกุลช่างเพชรบุรี” ด้วยแนวคิดไทยนวัตกรรม.
* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
E-mail address : khanin.ph@ssru.ac.th

* Assistant Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University.
E-mail address : khanin.ph@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์วิเคราะห์รูปแบบ ภูมิปัญญา งานดอกกระดาศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน และเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญาช่างดอก ด้วยแนวคิดไทยนวัตศิลป์ โดยศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มช่างสกุลช่างเพชรบุรี ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญา และวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลด้านพื้นที่วิเคราะห์โดยใช้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แนวคิดไทยนวัตศิลป์ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์และข้อมูลด้านพื้นที่เพื่ออธิบายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า สกุลช่างเพชรบุรี เป็นส่วนหนึ่งของช่างสิบหมู่ ผู้วิจัยได้เลือกช่างดอก ซึ่งมีกระบวนการและมีวิธีที่สำคัญปัจจุบันเหลือเพียงคนเดียว นำมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตามขั้นตอน โดยนำมาผสานเข้ากับนวัตศิลป์ด้านการออกแบบอาร์ตเวิร์ค (art work) กระดาศปรุโดยประยุกต์ใช้เทคนิค Modular ลวดลายประดับพื้นฐานสำหรับชิ้นงานศิลปะได้รับแรงบันดาลใจจากลวดลายประดับบนเสาศาลาของวัดใหญ่สุวรรณารามจังหวัดเพชรบุรี รูปแบบดังกล่าวใช้เทคนิคการเจาะกระดาศหรือดอกกระดาศ จากนั้นดอกกระดาศให้เป็นรูแล้วจึงนำมาสานขัดกัน ใช้ในการสร้างลวดลายตกแต่งสำหรับการนำกระดาศมาขึ้นรูปประดิษฐ์เป็นโคมไฟ ซึ่งใช้เป็นของตกแต่งบ้านตามความต้องการและศักยภาพของชุมชนตลอดจนผู้ผลิต

คำสำคัญ : สกุลช่างเพชรบุรี, ภูมิปัญญา, แนวคิดไทยนวัตศิลป์, ช่างดอก, การออกแบบของตกแต่งบ้าน

Abstract

The objective of this article is to study the pattern, wisdom and concept in creating an artistic work of Phetchaburi artisans in order to use as a home decoration product design guideline by Thai Innovation Art concept. The methodology of the study is using literature review, which is related to Phetchaburi artisans in Phetchaburi province and collecting information by field study from the experts in local wisdom and culture including an online database about the area. To precisely explain the study results, this analysis contains Thai Innovation Art concept, souvenir concepts, product design concept and geographic information.

The result was found that Phetchaburi artisans is one of Ten Divisions of Traditional Thai Crafts. The researcher selected hollow punching craftsman; which remains only one person in this division and he had a significant production process. The production was analyzed by using the new product development process in consecutively steps and combined with Thai Innovation Art concept. In term of perforated paper artwork design, the researcher applied a Modular technic and the inspiration of this design came from the ornament adorned on the pavilion of Wat Yai Suwannaram, Phetchaburi Province. The mentioned technic is to pierce the paper or hollow punching and weave them together. It is used to create a decorative pattern for making a lantern as a home decoration based on the demand, potential of the community and manufacturers.

Keywords : Phetchaburi craftsman, local wisdom, Thai innovation art concept, hollow punching craftsman, home decorative design

บทนำ

เพชรบุรีเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญมานาน จึงพบงานสร้างสรรค์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านศิลปกรรมอยู่มากมายหลายสาขา ซึ่งลักษณะทางสังคมของคนไทยสมัยก่อนมีความผูกพันกับศาสนาพุทธ ดังนั้นวัดในจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่จึงเป็นเสมือนศูนย์รวมศิลปกรรมสาขาต่าง ๆ เป็นผลจากฝีมือของชาวเพชรบุรีที่ช่วยกันสร้างสรรค์ไว้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเมืองแห่งช่างศิลป์ที่สืบทอดกัน เป็นประณีตศิลป์ที่มีลักษณะงดงามทรงคุณค่า และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่น่าภาคภูมิใจ

ในจังหวัดเพชรบุรีมีการสืบสานอัตลักษณ์ทางศิลปกรรมดังกล่าวจากรุ่นสู่รุ่น มีรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เรียกว่า "สกุลช่างเมืองเพชร" ได้สร้างสรรค์ผลงานไว้มากมาย รวมทั้งมีส่วนร่วมกับการพระราชพิธีสำคัญ ๆ ของประเทศมาตลอดตั้งแต่โบราณและยังคงอยู่ในปัจจุบัน งานสกุลช่างเมืองเพชรแบ่งแยกออกเป็นหลาย ๆ แขนง ตามความถนัดของช่างฝีมือแต่ละแขนง เช่น งานแทงหยวก งานปูนปั้น งานลงรักปิดทองประดับกระจก งานลายรดน้ำ งานแกะสลัก ฯลฯ ล้วนแล้วแต่อยู่ในงานช่างสิบหมู่ ซึ่งต้องเป็นทั้งผู้คิดและผู้ปฏิบัติด้วยอยู่ในคนเดียวกัน เป็นคนที่มีพรสวรรค์และจินตนาการที่ลึกซึ้ง ตลอดจนฝีมือที่ละเอียดประณีต ที่สำคัญจะต้องมีใจรักและความสนใจในงานเป็นอย่างยิ่ง นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาหนึ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมประจำชาติ ที่ช่างไทยนิยมนำมาใช้ในการตกแต่งลวดลายในงานด้านศาสนา มีปรากฏตั้งแต่สมัยทวารวดีและยังคงเป็นที่นิยมสืบทอดกันมาทุกยุคสมัย พบเห็นได้ตามโบราณสถานโดยทั่วไป อาทิ ลวดลายเครื่องสถาปัตยกรรมที่ทำจากปูนปั้น การเขียนลายรดน้ำ รวมถึงจิตรกรรมฝาผนัง มีทั้งที่เป็นรูปบุคคล รูปสัตว์ ลวดลายพันธุ์พฤกษา เป็นภาพเล่าเรื่องและอื่น ๆ อีกมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคตินิยมและฝีมือช่าง สร้างสรรค์สืบทอดกันมา มีรูปแบบตามอุดมคติที่แสดงออกทางความคิดผ่าน รูปทรง การจัดองค์ประกอบและเรื่องราว เป็นศิลปะที่มีความงดงาม ประณีต ละเอียดอ่อนแฝงไว้ด้วยอารมณ์และความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง

เมื่อประมวลคุณค่าของงานศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีจะเห็นได้ว่ามีลักษณะของความงามผ่านรูปทรงและลวดลายที่สามารถโน้มน้าวให้เกิดความเชื่อ ความรู้สึกเลื่อมใสศรัทธาเป็นสำคัญ นอกจากคุณค่าทางด้านความงามแล้วยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีซึ่งเป็นคุณค่าพิเศษ เพราะนอกจากวัตถุประสงค์เพื่อการตกแต่งแล้วยังแฝงไว้ด้วยคติ แนวคิด ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ด้วย นอกจากนี้ยังแสดงเรื่องราวอันเป็นจริงตามจารีตประเพณีและระเบียบแบบแผนที่อยู่ในอดีต ด้วยเหตุนี้ศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีจึงเป็นของมีค่าสามารถแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นไทยและยังใช้ในการศึกษาค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามในการศึกษาที่ผู้วิจัยศึกษาโดยมีการเฉพาะเจาะจงไปที่ **ช่างตอก** เนื่องจาก

วิธีคิด และกระบวนการผลิตต้องอาศัยความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะและปัจจุบันเหลือช่างตอกเพียงคนเดียวในกลุ่มสกุลช่างเพชรบุรี

งานตอกกระดาด เป็นศิลปะงานช่างสกุลหนึ่งของเมืองเพชร โดยตอกกระดาดให้เป็นลวดลาย ซึ่งมีทั้งลายไทย รูปสัตว์ในวรรณคดี สิบสองนักษัตรหรือลายประดิษฐ์อย่างอื่นตามต้องการ ใช้สำหรับประดับตกแต่งสถานที่หรือเครื่องมือเครื่องใช้ให้เกิดความสวยงาม กระดาดที่นำมาตอกลายนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ถ้าเป็นการตอกกระดาดเพื่อประดับงาน เช่น ทำธงราว หรือทำพวงมโหตร มักใช้กระดาดว่าวสี่สันต่าง ๆ แต่ถ้าใช้ประดับเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น การตอกกระดาดปิดลูกโกศ บรรจุกระดูกคนตายในงานเผาศพมักเป็นกระดาดอังกฤษที่มีสีแวววาวและลายที่ตอกมักเป็นลายไทย

การตอกกระดาดทำธงราว ช่างจะตัดกระดาดเป็นรูปธงขนาดตามต้องการแล้วนำกระดาดที่ตัดมาซ้อนกันหลาย ๆ แผ่น จากนั้นจะใช้เครื่องมือตอกกระดาดมีลักษณะคล้ายสว่านเล็ก ๆ ตอกลงไป การตอกกระดาดอังกฤษสามารถวางซ้อนทับได้หลาย ๆ แผ่นเช่นกัน ซึ่งในการตอกลายนั้นช่างจะต้องมีแบบร่างลายวางไว้บนสุดเสมอ ซึ่งงานตอกกระดาดนี้สามารถพบเห็นได้เฉพาะในเวลาที่มีงาน เช่น งานศพ หรืองานบุญเท่านั้น

ผู้วิจัยจึงศึกษาวิธีและขั้นตอนการตอกกระดาดร่วมกับการใช้แนวคิด “นวัตศิลป์” อย่างไรก็ตาม รูปแบบ แนวคิด และภูมิปัญญาจากงานศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี ล้วนเป็นคุณลักษณะพิเศษที่มีคุณค่าสามารถนำมาเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นที่ต้องการของสังคมความเป็นมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคตด้วยการหล่อหลอมรูปแบบที่มีคุณลักษณะเฉพาะตัว คุณสมบัติของวัสดุและภูมิปัญญาในกระบวนการสร้างสรรค์งาน รวมถึงคติแนวคิดในงาน มาผนวกเข้ากับเทคโนโลยี กระบวนการผลิตสมัยใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการตกแต่งบ้านที่สะท้อนเอกลักษณ์ของสกุลช่าง ผู้บริโภคสามารถรับรู้ เข้าใจรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมได้อย่างลงตัว

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. วิเคราะห์ประเด็นภูมิปัญญาสกุลช่างเพชรบุรีเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน
2. วิเคราะห์รูปแบบ ภูมิปัญญา แนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะช่างตอก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน
3. ออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญาช่างตอกด้วยแนวคิดไทยนวัตศิลป์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ศึกษาคือ ผู้อยู่ในกลุ่มสืบสานงานสกุลช่างเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย (1) กลุ่มช่างสืบสานงานที่อยู่ในกลุ่มสกุลช่างเพชรบุรี โดยมากเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไปซึ่งปัจจุบันยังคงทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตผลงานที่เกี่ยวข้องกับช่าง เช่น ช่างเขียนลายรดน้ำ ช่างปูนปั้น มีเพียงผู้สืบสานงานช่างดอกกระดาศเท่านั้นที่เหลือนายพิทยา ศิลปศร เพียงคนเดียวและไม่มีผู้สืบทอดอาชีพในสาขานี้ต่อไป และ (2) กลุ่มลูกหว่า ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนท้องถิ่น โดยมีครูจำลอง บัวสุวรรณ เป็นหัวหน้าและผู้ก่อตั้งกลุ่มให้เป็นศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับงานสกุลช่างเพชรบุรี
3. ขอบเขตด้านเนื้อหาและขั้นตอนแผนการศึกษา
 - 3.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ ภูมิปัญญา แนวคิดไทยนวัตศิลป์และแนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะ รวมทั้งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากเอกสาร งานวิจัยและข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น
 - 3.2 ศึกษาข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจ เพื่อได้ข้อมูลที่จะนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ในการทบทวนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้อธิบายร่วมกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ข้อมูลด้านพื้นที่ สกุลช่างเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ แนวคิดนวัตศิลป์ ข้อมูลความสำคัญของแนวคิดต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้มีดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของ Booz, Allen & Hamilton (1982) มีทั้งหมด 7 ข้อ สามารถสรุปได้ดังนี้ (1) กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Strategy) (2) การสร้างไอเดีย (Idea generation) (3) การคัดกรอง (Screening) (4) การวิเคราะห์ธุรกิจ (Business Analysis) (5) การพัฒนา (Development) (6) การทดสอบ (Testing) (7) การวิเคราะห์ตลาด (Commercialization)
2. แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ การออกแบบอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและผู้บริโภค เป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการในจำนวนมาก จึงผลิตโดยระบบอุตสาหกรรม ซึ่งหลักของการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นจะต้อง

คำนึงถึงคุณค่าทางความงาม คุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย คุณค่าวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุ
ใช้แล้ว ผลิตภัณฑ์ที่เน้นความเป็นธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (วัชรินทร์ จรุง
จิตสุนทร, 2548; วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526)

3. แนวคิดนวัตกรรมเกิดจากการนำคำว่า “นวัตกรรม” ผสมกับคำว่า “ศิลปะ” หมายถึง
การนำวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการออกแบบ มาหลอมรวม
กันจนเกิดเป็นมูลค่าและคุณค่าใหม่ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ได้เป็นการนำสินค้าที่มี
ความโดดเด่นของชุมชนออกไปวางเสนอขายนอกแหล่งชุมชนอย่างเดิม แต่เป็นการนำ “คนอื่น”
เข้าไปสัมผัสวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น ๆ เปลี่ยนจากที่ชาวบ้านเคย
ผลิตสินค้าออกไปขาย นำมาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ นวัตกรรม จึงหมายถึงการผลิตสินค้าที่ผู้ผลิต
เลือกหยิบจับเสน่ห์ของงานฝีมือไทยในอดีตมาดัดแปลงสีสันท ลวดลาย วัสดุ รูปทรง หรือการใช้
งานแบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้บริโภคในยุคนี้ (ณัฐนิช ตันมานะศิริ, 2562)

วิธีการดำเนินงานวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษามีปัญหาศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ของแต่งบ้านด้วย
แนวคิดไทยนวัตศิลป์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยนำ
ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการลงสนามในการวิจัย มาทดลอง
และศึกษาก่อนที่จะทำการออกแบบ โดยมีขั้นตอนรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสาร หนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับ
ศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงแนวคิดไทยนวัตศิลป์ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ
กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์และข้อมูลด้านพื้นที่
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มช่าง จังหวัดเพชรบุรี ผู้เชี่ยวชาญด้าน
ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี เป็นกลุ่มช่างท้องถิ่น เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
จุดเด่นเรื่องการช่างและศิลปะภูมิปัญญาช่างพื้นบ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

- 2.1 การสัมภาษณ์ (Interview Method) โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth
Interview) และสนทนากลุ่มย่อย (Group Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์
ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์แบบเจาะลึกและสนทนา
กลุ่มย่อย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
- 2.2 การสังเกตการณ์ (Observation Method) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วน
ร่วมครอบคลุมทั้งกระบวนการทำงานของช่างวิถีชีวิตวัฒนธรรม ของคนใน
ชุมชน

3. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับของที่ระลึก แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์ และข้อมูลด้านพื้นที่

4. ออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านที่สามารถสร้างอัตลักษณ์จังหวัดเพชรบุรีจากภูมิปัญญาศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี กรณีศึกษา ช่างตอก

สรุปผลการศึกษา

ในการวิจัยเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญา “สกุลช่างเพชรบุรี” ด้วยแนวคิดไทยนวัตศิลป์ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคทฤษฎี ภาคสนามและการทดลองออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านเทคนิค กระบวนการ จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และขั้นตอนงานวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์ประเด็นภูมิปัญญาสกุลช่างเพชรบุรีเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

จากวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 1 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวคิดและแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ศึกษาศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีโดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (focus group) จากกลุ่มช่างและกลุ่มลูกหว่า พบว่า สกุลช่างเพชรบุรีเป็นสกุลหนึ่งที่มีชื่อเสียง มีความเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมในหลายแขนง ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มและการสืบทอดด้วยวิธี SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ดังนี้

1.1 (S) จุดแข็งของงานศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี

1.1.1 มีการรวมกลุ่มเพื่อจะสืบทอดและต่อยอดงานภูมิปัญญาของศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี นอกจากกลุ่มช่างสกุลช่างเพชรบุรีแล้ว ยังมีกลุ่มลูกหว่าที่เป็นการรวมกลุ่มของเยาวชนท้องถิ่นที่เห็นถึงความสำคัญของการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีจึงได้จัดทำศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับงานช่างเพชรบุรีและบางครั้งก็มีกิจกรรมให้กับบุคคลที่สนใจเข้ามาร่วมทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 มีจุดเด่นในงานศิลปะแต่ละสกุลช่าง สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในวงวิชาการได้หลากหลาย บางสกุลช่างเพชรบุรีมีการนำองค์ความรู้ไปใช้ในงานศิลปะร่วมสมัยและทำให้เป็นศิลปะที่ทันสมัยมากขึ้น

1.1.3 ครูช่างในแต่ละสกุลมีประสบการณ์ค่อนข้างมากและมีชื่อเสียงในระดับชาติ จึงได้รับความไว้วางใจให้ร่วมทำงานกับทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงงานพิเศษในวาระสำคัญของประเทศ

1.1.4 มีเครือข่ายการทำงานระดับชุมชน ผู้ประกอบการจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

1.2 (W) จุดอ่อนของงานศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี

1.2.1 บางสกุลช่างยังไม่มีการต่อยอดผลงานเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงานศิลปะว่าสามารถปรับเปลี่ยนต่อยอดชนิดของงานได้หรือไม่หรือความเหมาะสมของงานศิลปะนั้น ๆ

1.2.2 บางสกุลช่างต้องใช้สำหรับงานไม่มงคลเท่านั้น จึงทำให้นำไปดัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างยาก

1.3 (O) โอกาสของงานศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี

1.3.1 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐบาล เอกชน และผู้ประกอบการ ได้ให้ความสำคัญกับงานศิลปกรรมและผลงานศิลปะของช่าง เช่น วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี

1.3.2 งานศิลปะช่างสิบหมู่สกุลช่างเพชรบุรีเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วในวงกว้าง

1.4 (T) อุปสรรคของงานศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี

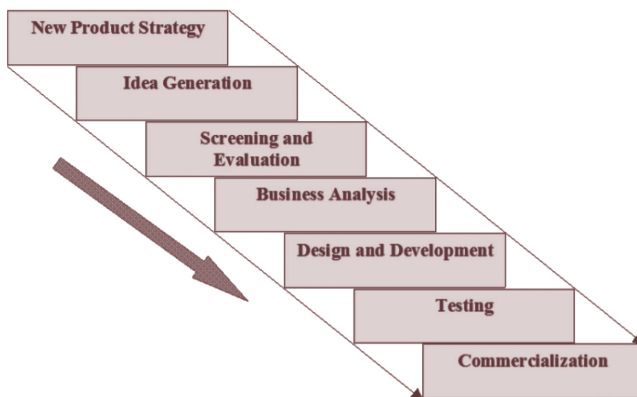
งานของบางสกุลช่างไม่ได้รับความนิยมเหมือนในอดีตและบางสกุลช่างกำลังจะหมดไป ไม่มีผู้สืบทอดไม่ได้รับความนิยม จึงทำให้งานศิลปะไม่เป็นที่นิยมและไม่เป็นที่รู้จักในประชาชน หมู่่มาก เช่น ช่างตอกกระดาด เป็นต้น

เมื่อได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มลูกหว่าและกลุ่มช่างนั้นจึงได้ทราบถึงความสำคัญของช่างสกุลเพชรบุรีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่างตอกกระดาด ที่หลงเหลือช่างอยู่เพียงคนเดียวและยังไม่มีผู้สืบทอดกระบวนการและวิธีการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกให้งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษารณีช่างตอกกระดาดในกลุ่มสกุลช่างเพชรบุรี ปัจจุบันงานตอกกระดาดเป็นการนำกระดาดมาสลักโดยการตอกด้วยสว่านให้เป็นลวดลายต่างๆ แล้วนำไปปิดประดับตกแต่ง เช่น การนำไปตกแต่งในงานศพ โดยทำเป็นลายไทยแล้วนำมาติดประดับที่ ลูกโกศ ซึ่งเป็นโกศขนาดใหญ่บรรจุกระดูกที่ล้างทำความสะอาดแล้วสำหรับตั้งบำเพ็ญกุศล การนำไปตกแต่งในงานบุญ งานบวชและงานแต่งงาน มักใช้กระดาดสีสดใสทำเป็น ธงราว โดยมีลวดลายที่ตอกเป็นลายไทยหรือรูปสัตว์ทั้ง 12 นักษัตร แล้วนำมาแขวนเรียงกันให้เกิดสีสัน มักจะอยู่คู่กับ พวงมโหตร หรือเครื่องตกแต่งกระดาดอีกแบบหนึ่งที่ใช้วิธีการพับเป็นทบและตัดและเมื่อคลี่กระดาดออกมาก็จะกลายเป็น พวงระย้าที่มีความสวยงาม

2. วิเคราะห์รูปแบบ ภูมิปัญญา งานตอกกระดาด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

จากวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบ ภูมิปัญญางานตอกกระดาด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน โดยได้นำการวิเคราะห์ข้อมูล SWOT

Analysis จากข้อ 1. ร่วมกับแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของ Booz, Allen & Hamilton (1982) มาเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

2.1 กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Strategy)

การกำหนดกลยุทธ์การตลาดสำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นการเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อกำหนดการคัดเลือกแนวความคิดที่สอดคล้องกับกลุ่ม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีซึ่งได้วางกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ไว้ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้ผลิตมีความสามารถในการผลิต
- 2) ผลิตภัณฑ์ต้องเข้าถึงบุคคลทั่วไปจำหน่ายง่าย เข้าถึงลูกค้าได้ทุกเพศ หลากหลายวัย ไม่มีหลายขนาดให้ผู้ซื้อสับสนและสามารถจำหน่ายเข้าเป็นชุดกันได้ระหว่างผลิตภัณฑ์
- 3) ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สื่อถึงศิลปะของการตกกระดาษะ และศิลปะที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมจังหวัดเพชรบุรีได้
- 4) ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ซื้อกับศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีได้

2.2 การสร้างไอเดีย (Idea generation)

การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมไปถึงการระดมความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อค้นหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี ทำการคัดเลือกศิลปะสกุลช่างตกกระดาษะเพชรบุรีที่ตรงกับกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์

ใหม่ เนื่องจากผู้ผลิตสามารถผลิตได้ด้วยตนเอง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ได้ทุกเพศ ไม่มีหลายขนาด สามารถสื่อถึงศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีได้และยังมีการต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ น้อย

2.3 การคัดกรอง (Screening)

การคัดเลือกแนวความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความสามารถและศักยภาพของกลุ่มช่างโดยกำหนดเกณฑ์ของผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างชัดเจน เพื่อคัดเลือกแนวความคิดที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดในการตลาด ทั้งนี้หลังจากที่ผู้วิจัยได้คัดกรองผลิตภัณฑ์แล้วพบว่าผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากเทคนิคการตอกกระดาศนั้น 1) ยังไม่มีการพัฒนาด้านการตอกกระดาศเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทลอยตัว 2) รูปแบบผลิตภัณฑ์จะต้องมีคุณสมบัติที่สื่อถึงศิลปะการตอกกระดาศของสกุลช่างเพชรบุรี 3) ผลิตภัณฑ์นั้นต้องสามารถสร้างส่วนร่วมระหว่างผู้ใช้กับศิลปะการตอกกระดาศโดยมีการใช้งานที่ชัดเจน รวมไปถึง 4) สามารถนำไปต่อยอดและประยุกต์ใช้งานอย่างหลากหลายภายในการผลิตชิ้นงานหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งกลุ่มลูกหว่าได้ให้ความเห็นว่าต้องการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน เช่น การผลิตเป็นแจกัน โคมไฟ หรือโมบาย สำหรับใช้ในการตกแต่งบ้าน เป็นต้น

2.4 การวิเคราะห์ธุรกิจ (Business Analysis)

การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของธุรกิจโดยมีการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาดและความสามารถในการเข้าสู่ตลาดของผลิตภัณฑ์ใหม่จะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความคุ้มค่าในการลงทุน เช่น กำไรที่คาดว่าจะได้รับ ความคุ้มค่าในการลงทุน หลังจากผู้วิจัยได้วางแนวทางของรูปแบบผลิตภัณฑ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เชิงธุรกิจระหว่างกลุ่มผู้ผลิตกับกลุ่มลูกค้า ดังนี้

กลุ่มผู้ผลิต : ผู้ผลิตจะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดและแนะนำองค์ความรู้ให้กับผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากเทคนิคการตอกกระดาศที่สามารถใช้งานได้หลากหลาย โดยให้กลุ่มลูกค้ามีส่วนร่วมในการตอกกระดาศ มีความภาคภูมิใจในงานของตนเองและเพื่อเป็นที่ระลึกเมื่อรำลึกถึงพื้นที่อีกทางหนึ่ง

กลุ่มลูกค้า : กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบในงานฝีมือและศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับงานศิลปะสกุลช่าง มีความประสงค์นำศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีไปตกแต่งบ้านและต้องการของที่ระลึกที่มาจากงานฝีมือของตนเอง ซึ่งรูปแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากเทคนิคการตอกกระดาศที่สามารถใช้งานได้หลากหลายและมีแนวทางในการพัฒนาให้เป็นงานชิ้นขนาดเล็กสามารถนำไปประกอบและตกแต่งที่บ้านได้อีกด้วย

2.5 การพัฒนา (Development)

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เสมือนจริงเพื่อใช้ในการทดลองตลาดในขั้นต่อไป หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบ

ของผลิตภัณฑ์แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการร่างแบบในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากนั้นจึงสร้างแบบตัดผลิตภัณฑ์และรูปแบบที่ต้องการพัฒนาต่อ เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับกลุ่มตัวอย่างได้

2.6 การทดสอบ (Testing)

การทดสอบตลาด เป็นการนำผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ประเมินการยอมรับในสินค้าใหม่และทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ เพื่อนำข้อสรุปไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุดก่อนนำสู่ตลาดจริง ช่วยลดความเสี่ยงของการยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการผลิตตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบตลาดแล้วแต่ยังไม่สามารถทดสอบตลาดได้อย่างเต็มรูปแบบเนื่องจากต้องอาศัยระยะเวลา

2.7 การวิเคราะห์ตลาด (Commercialization)

การกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมเพื่อเตรียมนำผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดออกแบบผลิตภัณฑ์และแนวคิดนวัตกรรมให้เข้ากับบริบทของกลุ่มลูกค้าชาวเพชรบุรีโดยเฉพาะช่างดอก โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน บริบทของชุมชน บริบทของกระบวนการและภูมิปัญญาของชุมชนและกลุ่ม เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนและกลุ่ม วิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์นำไปสู่กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จากการสอบถามกลุ่มลูกหว่าและกลุ่มช่าง มีความต้องการแปลงรูปแบบของผลิตภัณฑ์เดิมไปสู่ของตกแต่งแบบอื่น เช่น โคมไฟ

3. การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญา “สกุลช่างเพชรบุรี” ด้วยแนวคิดไทยนวัตศิลป์

จากวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 3 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญาช่างดอก ด้วยแนวคิดไทยนวัตศิลป์ ผู้วิจัยได้นำการวิเคราะห์ข้อมูล ในข้อ 2. แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของ Booz, Allen & Hamilton (1982) มาเป็นข้อมูลเพื่อนำมาใช้กับแนวคิดไทยนวัตศิลป์

อย่างไรก็ตามปัจจุบันศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับความนิยมมากในการนำมาใช้ประดับตกแต่งอาคารสถานที่ ซึ่งงานประดับอาคารทันสมัยเหล่านี้ใช้แนวทางของงานศิลปกรรมไทยโบราณมาประยุกต์ใช้ นำวัฒนธรรมวิถีชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการออกแบบมาหลอมรวมกันจนเกิดเป็นมูลค่าและคุณค่าใหม่ รวมไปถึงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น นำออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของการกระตุ้นให้เกิดภาพลักษณ์ใหม่ซึ่งสามารถเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นส่วนช่วยให้การดำเนินวิถีชีวิตที่มีความหลากหลายบนพื้นที่นั้นเกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตได้อีกทางหนึ่ง

3.1 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับแนวคิดนวัตศิลป์

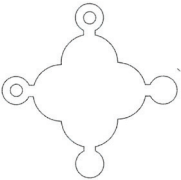
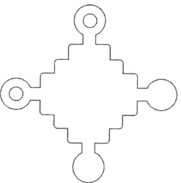
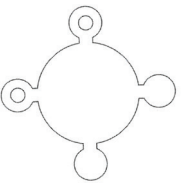
- 3.1.1 หัตถกรรมจากทรัพยากรหมุนเวียน คือการนำวัตถุดิบที่เหลือทิ้งมาผสมผสานกับงานฝีมือดั้งเดิมมาสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถแยกส่วนเพื่อที่จะซ่อมแซมหรือกำจัดด้วยระบบ 3 R ซึ่งได้แก่ Reuse Reduce Recycle ได้
- 3.1.2 หัตถกรรมไร้ขอบเขต คือการนำเอางานหัตถศิลป์ งานหัตถกรรม หรืองานภูมิปัญญา มาต่อยอดโดยที่มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักออกแบบและผู้ครอบครองทักษะและองค์ความรู้นั้น ๆ
- 3.1.3 องค์ความรู้เชิงหัตถกรรมที่ทุกคนเข้าถึงได้ คือการนำองค์ความรู้ หรือภูมิปัญญามานำเสนอหรือถ่ายทอดลงบนโลกออนไลน์ เพื่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้และการกระตุ้นการซื้อขายของกลุ่มเป้าหมาย

3.2 ออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญา “สกุลช่างเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้นำการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1, 2 และข้อ 3.1 และข้อมูลเชิงพื้นที่ มาทำการสังเคราะห์เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการออกแบบของตกแต่งบ้านดังนี้

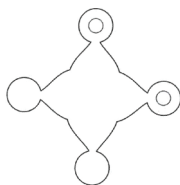
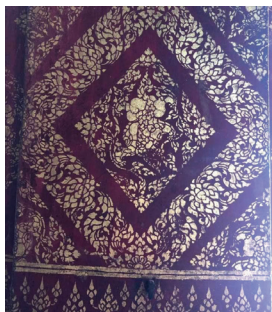
- 3.2.1 การเลือกกระบวนการของช่างตอกระดาศ ภายใต้กลุ่มสกุลช่างเพชรบุรี
- 3.2.2 การเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากเทคนิคการตอกระดาศที่สามารถใช้งานได้หลากหลาย ได้แก่ โคมไฟ
- 3.2.3 จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้ออกแบบชิ้นงานตอกระดาศแบบ Modular ที่สามารถนำมาต่อได้อย่างไม่จำกัดขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้งานสามารถใช้เทคนิคการตอกระดาศเพื่อสร้างสรรค์ลวดลายด้วยผู้ใช้งานเอง อีกทั้งยังสามารถประยุกต์รูปแบบการใช้งานตามความต้องการของผู้ใช้งาน ไม่ว่าจะเป็น ม่านบังตา โคมไฟ ฉากกั้นห้องและแจกัน ซึ่งลวดลายพื้นฐานของชิ้นงานนั้นได้แรงบันดาลใจจากลวดลายเสภาภายในศาลาการเปรียญของวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญเชื่อมโยงกับผู้คน วัดคู่บ้านคู่เมือง เป็นสัญลักษณ์ ศูนย์รวมและเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในจังหวัด โดยเป็นการใช้เทคนิคการตอกระดาศเพื่อนำกระดาศเป็นแบบในการสร้างลวดลายของเสาต้นต่าง ๆ

3.3 เมื่อขั้นตอนการออกแบบในโปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัย

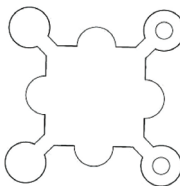
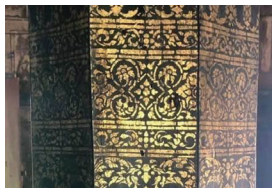
ตารางที่ 1 แรงบันดาลใจและการลดทอนรายละเอียดเพื่อออกแบบในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ลำดับ	ลวดลายเสาในศาลา การเปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม	ผลงานออกแบบ ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์
1		
2		
3		

4

5

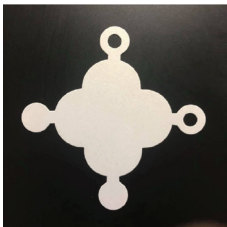
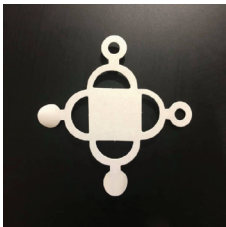
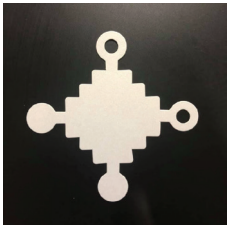
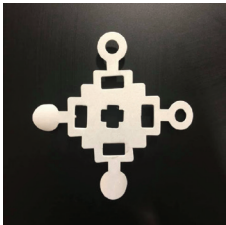
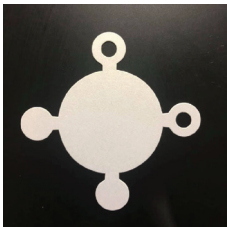
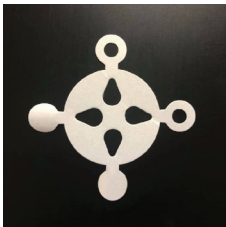
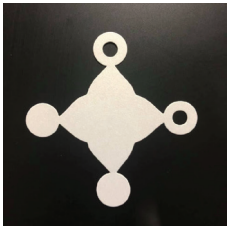
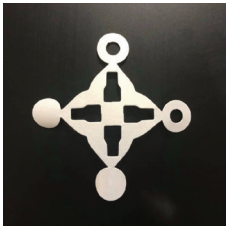
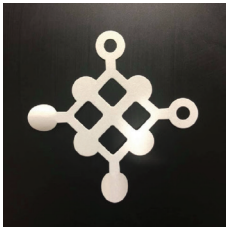

ได้ผลิตชิ้นงานจริงโดยมีวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์งานดอกกระดาศ² คือกระดาศแข็ง 100 แกรม มีลายกากเพชร ทั้งนี้ยังสามารถใช้กระดาศที่มีความแข็งแรงอย่างอื่นทดแทนได้ ใช้ดินสอร่างลวดลายตามที่ได้ออกแบบมาหรือการทาบลาย จากนั้นดอกหรือตัดเป็นรูให้สามารถสอดขัดต่อกันได้ โดยเบื้องต้นผู้วิจัยทดลองให้ลายไม่มีการเจาะรูมากเกินไปเพื่อทดสอบความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์เบื้องต้น

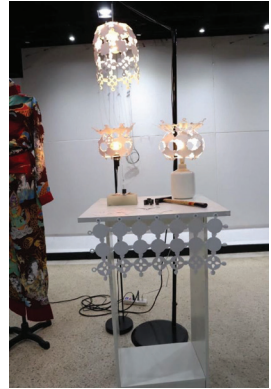
3.4 เมื่อทำชิ้นงานเสร็จแล้วจึงนำไปเป็นชิ้นงานตัวอย่าง โดยให้หลักการการออกแบบ

2 วัสดุเดิมที่ช่างดอกกระดาศ ใช้ในการดอก ได้แก่ กระดาศต่าง ๆ ตามที่จะใช้ สี ใยหิน ดินสอเขียนลาย เลื่อม มีด กรรไกร กาวหรือแปะเปียก ไม้ดอกกระดาศ เขียงไม้

ตารางที่ 1 แรงบันดาลใจและการลดทอนรายละเอียดเพื่อออกแบบในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ลำดับ	ชิ้นงาน	ผ่านการทดลองลดภายใน
1		
2		
3		
4		
5		

ผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและผู้บริโภค ซึ่งต้องคำนึงถึงคุณค่าทาง ความงาม คุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย คุณค่าวัสดุและคุณค่าของกระบวนการผลิต รวมไปถึง ออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งกระบวนการและผลผลิตที่สะท้อนมาจาก สัญลักษณ์หนึ่งที่โดดเด่นของจังหวัด โดยสามารถผลิตจากวัสดุใช้แล้วหรือวัสดุที่หาได้โดยง่าย ผลิตภัณฑ์ที่เน้นความเป็นธรรมชาติและมิตรกับสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ อภิปรายผลการดำเนินงานวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการศึกษาในงานศึกษาเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจาก ภูมิปัญญาช่างพื้นบ้านด้วยแนวคิดไทยนวัตศิลป์ กรณีศึกษา ช่างตอก นั้น มีกระบวนการที่ คล้ายคลึงกับงานวิจัยเรื่อง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษเหลือใช้เพื่อพัฒนาเป็น ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งของ เจษฎา สายสุข (2558) ที่มีศึกษาด้านความสามารถในการผลิตและ สร้างต้นแบบของผู้ผลิต โดยมีส่วนที่เพิ่มเติมคือการสร้างความมีส่วนร่วมในของตกแต่งบ้าน ของผู้ใช้ ทำให้ผู้ใช้เข้าใจและซึมซับภูมิปัญญานั้น ๆ เพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากงานวิจัยครั้งนี้มีการออกแบบให้สามารถใช้งานที่หลากหลาย มากกว่า 1 รูปแบบ

2. การศึกษานี้ได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม จากกระบวนการ ตอกกระดาษ จำนวน 1 ผลงาน ได้แก่ โคมไฟ (ซึ่งสามารถดัดแปลงให้เป็นโมบายด้วยได้ นั้น) หากอธิบายตามแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้เกิดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบ ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการในสังคมโดยมีการนำภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นมาต่อยอดและ

ประยุกต์ใช้ร่วมกัน ผสมผสานให้เกิดแนวคิด การนำกระบวนการเทคนิคช่างดอกออกแบบให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ จากการสัมภาษณ์คนในชุมชน ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้ พัฒนาความคิด สร้างสรรค์และเทคนิควิธีใหม่ ๆ ในการสร้างผลงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงการใช้กระบวนการวัสดุ และภูมิปัญญาต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ การใช้นวัตกรรมและภูมิปัญญาสู่การผสมผสาน นำเอาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าทางวัฒนธรรม สร้างอัตลักษณ์และการมีส่วนร่วมให้กับผลงาน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกทางความคิดที่มีต่อสินค้าชิ้น ๆ แตกต่างออกไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและการทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบครั้งต่อไป

1. งานศึกษาเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญาช่างพื้นบ้านด้วยแนวคิดไทยนวัตศิลป์ กรณีศึกษา ช่างดอก นั้น เป็นเพียงภูมิปัญญาของสกุลช่างเพชรบุรีเพียงแต่ 1 ช่าง เท่านั้น ทั้งนี้ยังมีสกุลช่างอื่น ๆ ของเพชรบุรีที่มีความสำคัญ องค์ความรู้และภูมิปัญญา ที่สามารถนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ หรืออาจเป็นการศึกษาเพื่อสืบทอดองค์ความรู้ กระบวนการทำ ขั้นตอนของภูมิปัญญานั้น ๆ
2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากภูมิปัญญา “สกุลช่างเพชรบุรี” ในงานวิจัยนี้ ยังไม่มีการทดลองผลิตภัณฑ์กับความต้องการของตลาดในระยะยาว มีเพียงการทดลองกับกลุ่มชุมชนและตลาดขนาดเล็กในระยะสั้นเท่านั้น เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่มีระยะเวลาค่อนข้างจำกัด จึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงด้านความต้องการของตลาดในภายภาคหน้าได้

บรรณานุกรม

- เจษฎา สายสุข. (2558). การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษเหลือใช้เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของตกแต่ง. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 5(1), 169-182.
- ณัฐนิช ดันมานะศิริ. (2562). เปิดกลยุทธ์ ICONCRAFT at ICONSIAM ยกระดับงานฝีมือจากคนตัวเล็กสู่ตลาดโลก. <https://www.tcdc.or.th/th/all/service/resource-center/article/31984>
- รัตนภรณ์ แซ่ลี้, โขธมาภมาศ พลศรี, และศุภกัญญา เกษมสุข. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้สูงอายุ ชุมชนคำครา อำเภอรายมุลจังหวัดยโสธร เพื่อเพิ่มความสามารถทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 7(2), 57-73.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548). *หลักการและแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: idesign.
- วิรุณ ตั้งเจริญ (2526). *การออกแบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิมวอลอาร์ต.
- ศิริอร หริมปรานิ. (2553). สมการที่ว่าด้วย “ปัญญา” กับ “การผลิต”. *คิด*, 2(2), 11-20.
- สุธิดา ดงแสนสุข และชูศักดิ์ เครือสุวรรณ. (2560). *การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษวัสดุไม้เพื่อสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสุโขทัย*. คณะวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ.
- อภิสิทธิ์ ไส้ตู่โรไกล. (2553). บทบรรณาธิการ. *คิด*, 2(2), 5.
- Booz, Allen, and Hamilton. (1982). *New product management for the 1980s*. New York : Booz, Allen and Hamilton Inc. <https://www.tcdc.or.th/th/all/service/resource-center/article/31984>.